



**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU



Yōko Ogawa
Înotând cu
elefantul,
în brațe
cu pisica

Traducere din japoneză și note de
RALUCA NICOLAE

HUMANITAS
fiction

Redactor: Ștefania Nalbant
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Marilena Vasile
DTP: Florina Vasiliu, Veronica Dinu

Lucrare executată la Tipo Lidana – Suceava

YŌKO OGAWA

NEKO O DAITE, ZŌ TO OYOGU

Copyright © 2009 by Yōko Ogawa

First published in 2009 in Japan by Bungeishunju Ltd., Tōkyō.

Romanian translation rights arranged with Yōko Ogawa through

Japan Foreign-Rights Centre/ Simona Kessler & Associates Agency Ltd.

All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2020, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

OGAWA, YŌKO

Înotând cu elefantul, în brațe cu pisica / Yōko Ogawa;

trad. din japoneză și note de Raluca Nicolae. – București:

Humanitas Fiction, 2020

ISBN 978-606-779-688-9

I. Nicolae, Raluca (trad.; note)

821.521

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723 684 194

REGE (R) – patriarh care nu trebuie să se lase sub nici o formă capturat de adversar; trece cu prudență din căsuță în căsuță în orice direcție;

REGINĂ sau DAMĂ (D) – simbol al libertății absolute de mișcare; se deplasează pe orizontală, pe verticală și pe diagonală;

NEBUN (N) – înțelept solitar ce dănțuiește numai pe diagonală; se zice că strămoșul său ar fi elefantul;

CAL (C) – calul mitologic Pegas, sărind peste piesele sale sau peste cele ale adversarului într-un salt în formă de „L“;

TURN (T) – car de luptă care străbate pământul în lung și-n lat, alunecând hotărât atât pe orizontală, cât și pe verticală;

PION (P) – soldat mic și curajos, care niciodată nu bate în retragere; se deplasează numai și numai înainte.

CAPITOLUL 1

Aș vrea să încep povestea Micului Alehin¹ cu mult înainte ca acesta să se fi chemat astfel, pe vremea când încă mai purta numele banal hărăzit de părinți.

Băiatul avea șapte ani și, de fiecare dată când venea vorba să meargă la centrul comercial cu bunica și fratele mai mic, se foia nerăbdător de pe un picior pe altul. Pentru el, cele douăzeci de minute petrecute în autobuz erau lungi clipe chinuitoare. Nu se simțea deloc în largul său în mijloacele de transport și nimeni nu se obosea să-i îndulcească amarul,

1. Alexandr Alehin (1892–1946), dublu campion mondial la șah între anii 1927–1935 și respectiv 1937–1946, unul dintre cei mai faimoși șahiști din lume. S-a născut în Rusia, iar la vârsta de șaisprezece ani era deja considerat printre cei mai înzestrați șahiști amatori. În 1921 s-a mutat în Franța, unde, câțiva ani mai târziu, a obținut cetățenia franceză. A studiat Dreptul la prestigioasa Universitate Sorbona. Între 1941–1943 se pare că ar fi colaborat cu naziștii. Ultima parte a vieții și-a petrecut-o în Spania și în Portugalia, luptându-se cu sărăcia. A murit din cauze necunoscute, într-un hotel din Estoril, Portugalia. În multe biografii este descris, pe de o parte, ca o persoană capricioasă, cu patima alcoolului și a jocurilor de noroc, și, pe de alta, ca un geniu care vorbea nouă limbi. A scris peste douăzeci de cărți despre șah, inclusiv unele pentru începători. În prezent, câteva deschideri de șah îi poartă numele. A rămas celebru pentru stilul ofensiv și creativitatea ieșită din comun. Este cunoscută pasiunea lui pentru pisici, pe care le lăsa să se plimbe pe tabla de șah în timp ce el juca. Chess (Șah), pisica lui siameză, este sculptată în miniatură pe mormântul său din cimitirul Montmartre.

ademenindu-l cu o jucărie nouă sau cu un meniu de copii cumpărat de la un restaurant mare și faimos. Făcând abstracție de aceste neajunsuri, pentru el, timpul petrecut la centrul comercial era unul cu totul și cu totul special.

În vreme ce bunica și fratele său hoinăreau prin magazine, uitându-se la trenulețele de jucărie, minisubmarinele de plastic, rochiile de mătase și gențile din piele de crocodil, băiatul se refugia pe acoperiș. Pe terasa centrului comercial, la fel ca în toate marile magazine din acea perioadă, se auzeau glasurile vesele ale copiilor care se dădeau în carusel sau în ceșcuțele-tiribombă.

Însă pe el nu-l interesau nici caruselul, nici ceșcuțele rotitoare. Era încă năuc după călătoria cu autobuzul și, oricum, n-avea bani. A traversat cu pași mari terasa, îndreptându-se spre un colț dosnic, din spatele roții panoramice, undeva între peretele camerei boilerelor și gardul metalic. Acela era locșorul lui de suflet. Ajuns acolo, a rămas în picioare, cu ochii pironiți la plăcuța pe care scria: „Aici și-a petrecut ultimele clipe din viață Indira, o femelă de elefant adusă din India cu ocazia inaugurării centrului comercial. Inițial, urma să stea aici o scurtă perioadă, după care să fie trimisă la grădina zoologică, dar, întrucât elefântica a avut mare trecere la public, momentul plecării sale a fost mereu amânat. Între timp, a crescut și n-a mai putut fi mutată de pe acoperiș. S-a săvârșit din viață după treizeci și șapte de ani, răstimp în care a adus zâmbetele pe chipurile copiilor de pretutindeni, veniți s-o viziteze aici, pe acoperiș.“

Textul era cam încâlcit pentru un copil care de-abia învățase să scrie și să citească, dar băiatul îl știa deja pe dinafară, pentru că o rugase de nenumărate ori pe bunica să i-l citească.

La baza tăbliței atârna o brățară masivă de fier, care-i aparținuse cândva Indirei. Era aproape în întregime mâncată de rugină și din cale-afară de grea – aproape imposibil de ridicat de o mânăuță de copil. Lângă plăcuța cu explicațiile mai era un desen înfățișându-o pe Indira înălțându-și

țanțoșă trompa în aer, împopoțonată cu mărgele și ciucuri, după moda din India. Cu toate acestea, micuțul și-a dat imediat seama că era o făcătură, pentru că în imagine elefănțica n-avea la picior brățara de fier.

Băiatul a rămas acolo neclintit, visând cu ochii deschiși la Indira, îmbujorat la față de la vântul tăios de pe acoperiș. Mica Indira, urcată cu liftul pe acoperiș. Strigătele entuziasmate ale spectatorilor, înghesuindu-se s-o atingă. Chiotele copiilor ținuți pe umeri de părinți. Indira, cu ochii rotunzi, legănându-și trompa pe când mânca banane.

Timpul se scursese pe nesimțite și sosise momentul în care Indira trebuia să plece. La fastuoasa ceremonie de despărțire, copiii, înlăcrimați, îi citeau cu glas tare scrisori de rămas-bun. Îngrijitorul care o supraveghea îndeaproape a dat s-o urce în lift.

— O, nu! a exclamat cineva, surprins.

Indira se lovise cu capul de plafon și nu reușea să intre. Îngrijitorul i-a înfipt bastonul la baza trompei, în vreme ce câțiva spectatori binevoitori s-au opintit s-o împingă. Trupul Indirei nu știa cum să reacționeze. Voia să-i mulțumească pe toți, și pe îngrijitor, și pe spectatori, așa că i-a venit ideea să dea din urechile clăpăuge și să-și încovrigie firicelul de coadă, dar fără nici un folos. O dureau toți mușchii, ba chiar îi dăduseră lacrimile de la efort. Era prea mare să mai încapă în cușca înghesuită a liftului!

Mai puteau totuși s-o apuce pe scări.

— Hai, fetițo! Bravo! Încetișor! Ce fată deșteaptă! Hai că poți! Mai încearcă o dată! Așa, un pas, și încă unul! Hai, drăguță, c-o să capeți ceva bun de mâncare!

Toată lumea tăbărâse pe ea, laudând-o, liniștind-o sau amenințând-o. Degeaba! Indira nu mai văzuse niciodată scări și tremura din toate mădularele de frică.

Cu capul în pământ, elefănțica a revenit pe acoperișul pe care de-abia se ținuse ceremonia și unde încă mai trona

pancarta cu „Drum bun, Indira!“. Era conștientă că lumea era dezamăgită de ea, deși nu știa să fi făcut ceva rău.

Pe terasă au început numaidecât pregătirile pentru construirea unei locuințe permanente pentru Indira. Au făcut un grilaj mai înalt, au înlocuit zăvorul cu unul mai rezistent și i-au pus la picior brașara de fier, de care era legat un lanț.

La insistențele copiilor, Indira își înălța în aer trompa de care era atât de mândră, știind că, astfel, le făcea o bucurie micuților și că zornăitul lanțului o să fie înghițit de strigătele lor voioase. Din păcate, mai erau și spectatori răutăcioși, care aruncau în ea cu cutii de bere, urlând:

— Hei, grășano, uită-te înapoi!

Totuși, cele mai nesuferite îi erau zilele în care ploua în neștire. Atunci, Indira rămânea de una singură pe acoperiș, fără să se poată adăposti sub frunzișul nici unui copac. Roata cea mare și caruselul nu funcționau, iar picăturile cădeau întruna, ca un bici. Încerca să-și alunge urâtul plimbându-se de colo-colo, dar lanțul de la picior o trăgea imediat înapoi. Indira n-avea unde să se mai ducă, pentru că toată viața ei încăpea în interiorul aceluia mic semicerc.

Elefănțica trăise treizeci și șapte de ani pe acoperișul centrului comercial, prizonieră în locul acela de deasupra orașului. Picioarele sale, care ar fi trebuit să bătătorească solul moale și umed al junglei, n-aveau să mai pășească niciodată pe pământ, nici măcar pe cel din grădină zoologică, rămânând aici, pe acoperiș, suspendate cumva în aer.

Închipuirile cu Indira prindeau contur în mintea băiatului una după alta. Nici unul dintre copiii care se dădeau în carusel nu se sinchisea de puștiul care stătea într-un colț, cu privirea în gol. Cerul se întindea deasupra lor într-o nemărginire albastră, iar călușeii de lemn se învârteau veseli în mirosul dulceag al vatei de zahăr. Cui să-i fi păsat de o tăbliță veche, mâncată de rugină? Cu toate acestea, Indira reușise să-i acapareze gândurile.

Până și el era surprins de interesul pentru elefantul de pe terasa centrului comercial. Amintirea aceea avea, cu siguranță, un rol simbolic, dar băiatul încă nu știa asta. Stătea pur și simplu în locul unde elefanțica își trăise ultimele clipe din viață, fără să fie în stare să-și explice clar, în cuvinte, strania legătură dintre el și Indira.

Ca s-o simtă mai aproape, băiatul îngenunchea când și când și mirosea brățara pe care Indira o purtase cândva la picior. Desigur, brățara stătuse acolo ani de zile și nu mai păstrase nimic din mirosul de pahiderm, dar puștiul, în naivitatea sa, credea că izul acela de rugină, de plombă dentară, de zdreanță înnegrită era, de fapt, cel al trupului elefanțicii.

Ce să fi simțit Indira când și-a dat seama că avea să rămână veșnic în aer? Să fi căzut pradă deznădejdiei? Să-și închipuit, pe când se uita în jos, spre pământ, că poate zbură, dând din urechi ca din niște aripi? Sau poate, sensibilă din fire cum era, își făcuse griji să nu cumva să strivească centrul comercial sub greutatea ei?

Deodată, pe băiat l-a străfulgerat ideea că Indira nu trăise doar clipe nefericite aici. Sigur, îi era milă de ea, dar, pe undeva, în străfundul inimii, o invidia pentru că își petrecuse toată viața pe acoperiș, fără să fie nevoită să plece într-altă parte.

A oftat cu foc. Era prea mic să-și bată capul cu asemenea gânduri. De-abia dacă avea un metru înălțime, iar ochii încă nu-și pierduseră irizațiile verzui, de bebeluș.

Chiar atunci au apărut bunica și fratele mai mic.

Strigătele frățiorului său erau atât de ascuțite și de pline de viață, că au răzbătut până la el, în ciuda hărmălaiei de pe acoperiș. Băiatul l-a privit cum venea în goană spre el, fără nimic în mâini, și s-a gândit că nici de data aceasta fratelui său nu-i surâsesse norocul și nu primise nimic în dar. Dar cel mic, deloc supărat, l-a prins de braț și a început să turuie

despre noile machete de plastic de la raionul de jucării. Fascinante, absolut fascinante!

— Vă e foame? Nu vreți să luăm prânzul?

Bunica s-a așezat pe o bancă, frecându-și genunchii de parcă mersul pe jos ar fi obosit-o, și-a șters mâinile pe cârpa de la brâu și a scotocit prin sacoșă, scoțând un pachet din hârtie și un termos. Cei doi frați s-au așezat de-o parte și de alta a ei.

Nimeni nu stătea acolo. Banca de lângă tăbliță era pe jumătatea putrezită, de parcă ar fi fost pusă acolo din greșală, sau, dimpotrivă, ca și cum ar fi fost anume lăsată pentru ei. Cu ochii la același peisaj și același cer pe care le privise cândva și Indira, au mâncat sendvișurile cu sos tartar și au băut ceaiul de lămâie, împărțind frățește aceeași ceașcă. În tot acest răstimp, frățiorul său vorbea întruna despre minunățiile de la raionul de jucării.

— Mai luați! i-a îmbiat bătrâna cu încă o bucată.

Băiatul îi asculta cu atenție istorisirile fratelui mai mic și, din când în când, își scutura firimiturile de pâine de pe pulover. Îndată ce povestea s-a terminat, micuțul a rămas tăcut. Nu-i venea să pomenească de închipuirile sale cu Indira.

— De ziua mea, vreau să mâncăm un meniu de copii la restaurant, a zis frățiorul său, deja sătul, sărind de pe bancă.

După prânzul frugal, copiii s-au urcat în cele mai anoste tiribombe din micul parc de distracții de pe acoperiș: o adunătură de girafe, lei și elefanți de jucărie. Dacă băgai un bănuț, animalele săltau în sus și-n jos preț de-un minut. Numai că ei n-au pus nici o monedă. Băiatul se dădea singur, folosindu-se de propria-i greutate, iar fratele mai mic se zbenguia, ajutat de bunica lor, care trăgea de un mâner. Distracția dura două-trei minute sau mai mult, dacă aveau chef.

Girafe, lei și elefanți... Frățiorul încăleca întotdeauna pe leu, cel mai puternic dintre animale, iar el, pe girafă. De fapt, nu încercase niciodată să se suie în spinarea elefantului...

Băiatul locuia cu bunicii la capătul liniei de autobuz, într-un șir de case vechi de pe malul râului. Mama lor divorțase după ce avusese al doilea copil, apoi își luase odraslele și se întorsese la părinți, dar murise subit, în urmă cu doi ani, din cauza unei hemoragii cerebrale.

Casa lor, o clădire lunguiață cu două etaje, mai mult lungă decât lată, cu un soi de acoperiș triunghiular, era atât de înghesuită, încât ai fi zis că mai are puțin să fie strivită de clădirile din jur. Până și poștașul din zonă o mai sărea și își vedea liniștit de drum cu scrisorile pe care ar fi trebuit să le aducă la această adresă. În bruma de spațiu dintre casă și clădirea vecină, nu mai mare de-o palmă, întunericul se înstăpânise peste toate cotloanele. Umbla vorba că, demult, o fetiță care se strecurase prin fâșia îngustă dintre case nu mai reușise să iasă. Oamenii, îngrijorați, o căutaseră peste tot, dar n-o mai găsiseră, iar fata se transformase într-o mumie scofălcită, devorată de zidurile dimprejur. Încet-încet, cea mai înfricoșătoare amenințare pentru copiii neascultători din cartier a ajuns aceea că vor sfârși în crăpătura sinistă dintre case.

Interiorul locuinței era pe măsura exteriorului: instalația electrică era învechită, vântul trecea nestingherit de tapetul soios și prin cercevelele crăpate ale ferestrelor. Numai mobila era lucrată cu migală de bunicul, care era tâmplar. Avea un atelier chiar la parter, unde se ocupa cu repararea și recondiționarea mobilei vechi. Pentru băiat era o enigmă de ce bătrânul prefera să meșterească la mobila veche, în loc să facă alta nouă.

— Mobila nouă vibrează de viață, i-a spus bunicul său, care, de obicei, era cam zgârcit la vorbă. Obiectele ostenite, fără prea multă vigoare, au cea mai mare nevoie de atenție.

Băiatul nu pricepea mare lucru, dar dădea aprobator din cap, fiindcă nu voia să-și supere bunicul când avea treabă.

CUPRINS

Capitolul 1	7
Capitolul 2	21
Capitolul 3	35
Capitolul 4	49
Capitolul 5	66
Capitolul 6	80
Capitolul 7	94
Capitolul 8	110
Capitolul 9	123
Capitolul 10	139
Capitolul 11	154
Capitolul 12	169
Capitolul 13	184
Capitolul 14	195
Capitolul 15	208
Capitolul 16	225
Capitolul 17	240
Capitolul 18	252
<i>Bibliografie</i>	267
<i>Mulțumiri</i>	269